

Nieuw in Nederland - de kameleongrondel

Nederland is weer een vissoort rijker. Sportduikers en -vissers hebben meerdere exemplaren van de kameleongrondel aangetroffen in het Grevelingenmeer en Europoortgebied.

De eerste waarnemingen

In mei en juni van dit jaar zijn meerdere waarnemingen en vangsten gemeld van een voor Nederland nieuwe vissoort: de kameleongrondel (*Tridentiger trigonocephalus*). Sportduikers hebben deze vissoort aangetroffen in het Grevelingenmeer bij Den Osse en sportvissers hebben meerdere exemplaren gevangen in het Europoortgebied in onder andere het Calandkanaal en de Nieuwe Waterweg bij de landtong Rozenburg (Bron: Sportvisserij Nederland). In 2023 had de werkgroep Molecular Marine Ecology van de Marine Animal Ecology Group van de Wageningen University & Research reeds middels eDNA-onderzoek DNA sporen van deze vissoort in de Nieuwe Waterweg aangetroffen. Levende dieren waren tot dit jaar echter nog niet waargenomen. De kameleongrondel komt oorspronkelijk uit Azië en komt van nature voor in het gebied van Siberië, China, Japan en Korea.

Kenmerken

Het is een grijsbruine grondelsoort van maximaal 12 cm, met karakteristieke lichtere vlekjes op met name de onderste helft van de kop en twee, soms in vlekken onderbroken, zwarte lengtestrepen. De onderste streep loopt over het midden, van de snuit tot aan de staartvin. De tweede streep loopt over de rug, naast de basis van de rugvinnen, tot aan de staart. De soort is in staat om zeer snel van kleur te veranderen. Daarbij wordt de huid donkerder gekleurd en vallen de lengtestrepen minder op. Vandaar de Nederlandse naam kameleongrondel. De rugvinnen zijn meestal horizontaal bruin gestreept met verspreid staande lichtere vlekjes. Onderscheid met de sterk gelijkende shimofurigrondel is te maken op basis van de onderkant van de kop. De shimofurigrondel heeft hier een patroon van witte vlekjes welke afwezig is bij de kameleongrondel. Daarnaast is op de bovenrand van de rugvin een dunne streep aanwezig welke wit is bij de kameleongrondel en geel of oranje bij de shimofurigrondel.

Het voedsel

Het voedsel van deze vissoort bestaat vooral uit diverse diertjes die ze in, op of vlak boven de bodem vangen. Dat zijn vooral wormen, kleine schaaldieren zoals zeepissebedden en spookkreeftjes, maar ook jonge visjes. Een kieskeurig dieet hebben ze dus niet.

Kameleongrondel, waarneming in het Grevelingenmeer. (Foto: Jeanette Kamphuis)

Kameleongrondel: met zijn snelle kleurveranderingen doet deze soort zijn Nederlandse naam eer aan. De bovenste foto is vlak na de vangst gemaakt. De onderste foto is iets later gemaakt. (Foto's: Dirk Temmink)

Waar kunnen we de kameleongrondel aantreffen

Wereldwijd worden kameleongrondels in zowel zoet-, brak- en vooral ook in zoutwater aangetroffen. Ze doen het goed op locaties met sterk verstoorde milieus, zoals havens en estuaria met grote menselijke invloeden. Het is nog afwachten hoe de soort zich verder over de Nederlandse wateren gaat verspreiden. Verstoorde milieus zijn er in overvloed. De soort leeft vooral relatief ondiep, verscholen tussen oesters en stenen.

Is het een bedreiging voor de Nederlandse fauna?

Aan de Amerikaanse westkust is de kameleongrondel een invasieve exoot. Of de soort zich ook in Nederland invasief gaat gedragen zal de komende jaren moeten blijken. Verdere verspreiding in de kustgebieden ligt voor de hand. Het is echter niet de verwachting dat de kameleongrondel ook het zoete binnenwater zal koloniseren. De soort is bekend uit brak en zout water in tegenstelling tot de sterk gelijkende, uit het zelfde geslacht komende, shimofurigrondel die ook in zoet water voor kan komen. Belangrijk is om de ontwikkeling van beide soorten de komende jaren te volgen. Geef je waarnemingen daarom door via Waarneming.nl of Telmee.nl.

Peter H. van Bragt, namens Naturalis Biodiversity Center

Belangrijkste onderscheidende kenmerk tussen kameleongrondel (links) en shimofurigrondel (rechts) is te zien bij de onderkant van de kop. (Foto's: Jelger Herder)